

NOU DIARI DE BUJA,

DEL DIUMENJA 4 JUNIÓL DE 1813.

No sé com li arriba; però li arriba: ergo no es Auròra celestial.

No sé com li arriba? y jó si. En el cèl; que noy há sa canicula, ò es cá grós; y es cá petit, una de sas setze constel·lacions austráls? Encára están més amunt que s'áuba: la qual si se posáva en el cèl y tot, no se veuría vénge de cáns. Però li arriba un cá de la tèrra: y per axó no es élla celestial.

Un fràre de Sant Francèsc cada setmána li dona cordonadas à ferir,

Sas qui cáuan en tèrra son de plañer. qui tènèn honòrs de bastonadas de cégo,

No es que pég sensa mirament: ni támpóc érra es tír. y à élla la tènèn bén atormeyada:

¡Quin mirácle! ergo s' Auròra no s devallada del cèl; es caygüda,

Axó es mássa fórt. Que li diguèssen devalla de s' ása, prou há colcát, entre pajesos pót passár; emperó sóls es dimónis son caygüts y no hán devellát del cèl. Ets estèls si hán de caurer, caurán devés el judici final.

y lo pitjor es ser potetjada d' esperdeña de fràre.

Idó fóra fràres, fóra esperdeñas, fóra cordons, fóra banc y táula. Qui lléva s' ocasiò, lléva es pecát. Axí heu fán y nols he pégan.

¿Com pót ser axó? Ab actu ad potèntiam válet consecutio.

¿Há succehit? Idó pót succehir. Axó es clár: aqui noy há espína, ni ós.

Fá llástima. Un descalsèt ab vint ungles defóra

Es fràres calsáts no més hen móstran deü, y un qui dugúants no hen móstra cáp; però gát en guánts no agáfa rátas.

no li há dexát ós sencèr:

Ella vá de reformas, y com es fràre es reformát de

má de mēstre, (perque hen sabían Sta. Terèsa y S. Juán de la Creu), li há reformát s' entenimént qui tenia es gép cóm una estormía: ¿cómp podía aplanár un gép tán grós, sensa pégar fórt? Pégant fórt, se rompen óssos.

(també té óssos)

Y bón ós té que rouegár, en quálsevól que las hája. Ara que parlám d' óssos, hem recórd de lo que diu Enéas Silvio ô el pápa Pio II. A s' história de Boēmia conta que Albico árcabisbe de Prága digué, que cáp renóu el molestáva més, que cuánt sentía cruxír, rouegár y engrunár óssos. *Interrogátus sonórum ómnium; ¿quém molēstius audíret? Maxillárum inquit óssa frangentium.* No éra bó per sēurer á sa táula de Sánt Pére. A Sánt Pére li treguéren *volatilia cœli y quadrupēdia tērræ*, manjárs suávés y áltres durs y amb óssos máls de maste-gár y pitjòrs de pahír. *Surge Petre.* Axiqùet, Pére, despárta, li digué l' ángel, *Occide & mandúca*, máta y manje, y li desplegó un torcabocas, ô unás estováyas, plenas de animalóts que s' havia de manjár cruus. Cruus? Si, tot heu digerèx un zél, qui es viu y molt ardént. ¡Póbres superiòrs! bóns bocádos son aquéis! però es necessari tragárlas. Cárn póc amanída, óssos molts y durs, axó los ho tréuan, perque heu manjen y nou háu de tirár. És descálsèt per fér de Mon Cirerèu á n' es qui está en llóc del Bón Jesús, (perque tots mos hem d' ajudár á dur la Creu) no dexá ós sencèr á s' Auba, animalót forastér, que s' havia de manjár cruu es qui fá de Sánt Pére. Jó no dupt que un tál manjár fá ásko, perque segòns es téxto, *té óssos, y cárn inimic del' ánima*)

Es diábble predicador s' aturá en el quint manamént. Qui cálla heu diu tot. *Vim vi repéllere licet.* Un rellótja de sól apunta y no tóca. No/básta lletgír sas lleis de sa llibertát d' imprénta; es necessari enténdrerlās, conforme s' intént de qui las dona. Aquéll há demanát que el fessen comparèxer devánt es superiòrs y que s' acarás-sen, perque vól fér de sa necessidát virtút. És precís subjectársè y éll vól subjectárse en tot y per tot. En es papér sellát, se mira es sèllo y no sa calidát d' es papér; éra á s' áltre papér se mira sa calidát. Si aquéstos es-

tornells tenguessen autoridat per reformar, arrufariam sas espaldas: però com no duan sello, miram sa calidat y pensam que *el dimoni tapa y destapa.*

GLÓRIAS DE MALLÓRCA QUE PUBLICA L' ANTÓRXA NÚM. 10.

TÉXTO. Aquí están tapats de tot es camíns per hõn se vá â sa veritat.

GLÓSA. Málo. O no mos hem de mourer, ô caminaremo â sa mentida. En no ser que mos axarmen es camí. Una xapeta ô un cávec, ô afaus serian millors que s' Antórxa y s' Aurõra, ô sas llanternas.

T. Aquí encare no son nádas sas llevors, que há poc que se comensaren â escampar.

G. Nêgo. Já há més d' un añ, y en tant de témps ãno serian nádas? Y hán goxat y tot; emperó molts hán arrancat part d' aquéstas malas hérbas qui no dexávan médrar es blát. Tenim presént â Fránce. Gát escaldat â aygo freda fem.

T. Es mallorquins unint â uns talents clars sa millõr indole, se trõban subjugats per sa gravõsa costúm qui no los dexa pensar en llibertat.

G. En sos *ants y havents* s' há de mirar es verb determinant. Nõltros no duim sa cara bruta, y s' Antórxa primér la mos renta y després mos péga bufetadas. Sas bõnas costums son un jou suáve, y una cárrega jenuera. Tenim volèm y no mos falta sa *llibertat*. La *liberté* no la volèm. Es joves qui están en es Col-légis no tenen tã llárgas manegas, com aquells qui no ténen politxõ: ¿ y aquéstos son més venturõsos qu' aquells? he?

T. Tã amábables, com generalment preocupats,

G. Visca molts añs, li diuan es mallorquins, ára primér mos bufetetja y després mos rentará sa cara. Axõ si qu' heu vál! Estám *preocupats bé; no bèn preocupats.*

T. Polítics, però reservats,

G. S' emperó hey es demés. Senza reserva noy há política.

T. Habitadors d' es jardíns de Edén, y compañeros de sas dõnas més agradábables de la terra,

G. ¿Per axõ heus agráda Mallórca? Aquéstos elógis los hé lletgít de sas dõnas de Moscõvia, si mal no m' érr.

T. ¡Que los falta per ser es primérs. hómós del mon,

G. Que vos n' enèu y no pensèu pus en nóltros; que románguen y que véngan es qui excítan es bòn gust, sense donármós una mála llét.

T. *Sinò generalitzár sa instrucció,*

G. *No superficialitzár, no afrencesár,*

T. *O agermanársè en sas mussas?*

G. *Acostáuvos â bóns. ¡Que de poétas se móren de desáyre! ¿Ara mussas? Márté, Márté. Y estóte fortes in bello. Cóm estirèm segúrs, já heu veurèm. Pá, pá y no besádas.*

T. *Rebèn es petit tribùt de sas séuas llums, que vos presénta un forastér.*

G. *Si, já heu es petit; emperó ántes volèm sabrer ahón há encès sa llentèrna.*

T. *Agrahít â sa vóstra hospitalidát.*

G. *A una possessió donáren posáda â cèrta forastérra, y lo endemá ni la trobáren â ella, ni es llensóls d' es llít ahón l' havían acomodáda. Aquéstas cirimónias, cóm deya Xánxo Pánxa, éran bónas p' es primér dia. Cóm há duas hóras y mitja que trescáu per dins la cása, deis ¿qui hey há dált?*

T. *Y qui incapás de adulaciò, ni...*

G. *Un sensa posarhí més sál, digué, ára no het crec, ni fiaré més de tu. Jó dig que no tots es mallorquíns son pajèsos, qui diuan jó som incapás de no dárte crèdit pus, en llóc de jó som capás de pèrderte es concèpte para sèmpre. Laus in ore proprio vilescit.*

Já li bástan per caldéra aquést parèy d' espolsádas.

NOTA. Pág. 29 y 30 se posáren uns apuntaménts que ni s' éran acabáts d' escriurer, ni s' havían d' imprimír, ni vénen â n' el cás.

Se renóva la suscripciò de aquést diári, â tres reáls de vellò, comensánt el número 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 y 18, els qui volrán subscriuresè, acudirán â la oficina del dit diári.

EN LA IMPRÉNTA DE SEBASTIÁ GARCÍA,
viv junt al fórn den Fráu.